

Kaisa Kauranen
30.11.2021

Raportti *Luonnonkukkien Raasepori – Ängsblommor i Raseborg* -hankkeesta 1.5.2021–30.11.2021

Luonnonkukkien Raasepori – Ängsblommor i Raseborg -hanke käynnistyi 1.5.2021, jolloin Kaisa Kauranen aloitti hankkeessa osa-aikaisena projektinvetäjänä. Seuraavassa käydään läpi projektin vaiheita kuukausi kerrallaan. Ensin luetellaan kuukauden keskeiset tapahtumat ja työtehtävät, sitten kerrotaan tärkeimmistä enemmän. Lopuksi tehdään yhteenvetoa koko kaudesta. Raportin lopussa talkoot ja yleisötilaisuudet on koottu taulukoiksi.

Työ käynnistyi epävirallisesti jo ennen toukokuun alkua, jolloin otimme yhteyttä projektin yhteistyökumppaneihin eli kuuteen kyläyhdistykseen, Karjaan seudun puutarhaseuraan, *Raaseporin Luontoon* sekä Raaseporin kaupunkiin ja kerroimme projektin käynnistymisestä toukokuussa. Neuvottelimme Raaseporin kaupungin kanssa etäyhteydellä 29.4. ja keskustelimme projektiin liittyvistä asioista kuten karttojen laatimisesta ja kaupungin mailla olevista talkookohteista.

Toukokuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Lehdistötiedotteen laatiminen ja projektin kotisivujen tekeminen
- Suunnitelman tekeminen Yrkeshögskolan Novian kahden harjoittelijan tehtävistä projektissa
- Novian *Sustainable Coastal Management* -koulutusohjelman kahden vieraslajiteemapäivän suunnittelu ja toteutus
- Neuvottelut Karjaan Pumppulahden espanjansiruetanatilanteesta Pumppulahden asukkaiden ja Raaseporin kaupungin edustajien kanssa
- Etanatalkoiden järjestely Pumppulahdella ja niiden toteutus
- Jättipalsamitalkoiden suunnittelu Skogbyn kyläyhdistyksen kanssa (vierailu Skogbys-sä)
- Espanjansiruetanatalkoiden suunnittelu Mustion kyläyhdistyksen kanssa (vierailu Mustiolla) ja ensimmäiset talkoot
- Fiskarsin espanjasiruetanatalkoiden käynnistyminen

Harjoittelijat

Valitsimme projektiin huhtikuussa harjoittelijoiksi kaksi kansainvälisen *Sustainable Coastal Management* -koulutusohjelman opiskelijaa, Hanna Tsyvinskayan ja Dmitrii Plekhanovin. Päätimme, että harjoittelijat kartoittavat vieraslajien kasvupaikat muutamassa kohteessa Raaseporissa, ja sovimme ensimmäisen kartoituksen tekemisestä Skogbyn kylässä. Skogbyn kyläyhdistys oli pyy-

tänyt tätä hankkeelta, koska se halusi tehostaa haitallisten vieraslajien torjuntaa. Lisäksi päätimme, että harjoittelijat laativat kotisivuille englanninkieliset esittelyt hankkeessa torjuttavista lajeista eli jättipalsamista, komealupiinista, kurturuususta ja espanjansiruetanasta. Sovimme, että harjoittelijat tulevat mukaan talkoisiin, kun ne käynnistyvät ja osallistuvat niihin säännöllisesti. Samoin sovimme, että he tekevät karttoja ja dokumentaatiota vieraslajeista. Harjoittelun kestoksi sovittiin vähintään kaksi kuukautta toukokuun alusta kesäkuun loppuun.

Novian Sustainable Coastal Management -koulutusohjelman kaksi vieraslajiteemapäivää

Opiskelijoilla oli kevään aikana ollut opetusta haitallisista vieraslajeista. Teemapäivien tarkoitus oli opettaa vieraslajituntemusta ja -ekologiaa ja saada käytännön tuntuma aiheeseen osallistumalla vieraslajien torjuntaan. Teemapäivät olivat 21.5. ja 28.5., ja suunnittelimme niitä yhdessä erikoistutkija Jonna Engström-Östin kanssa, joka on *Sustainable Coastal Management* -koulutusohjelman opettaja.

Ensimmäisenä päivänä menimme opiskelijoiden kanssa läheiseen Flyetin tervaleppäkorpeen torjumaan jättipalsamia. Kyseessä on noin kahdeksan hehtaarin suuruinen luonnonsuojelualue melko lähellä Tammisaaren keskustaa. Tieto alueen jättipalsamiongelmasta oli saatu edellisessä syksynä kaupungin ympäristötarkastajalta Aapo Aholalta, ja alue oli otettu mukaan hankkeen taloosuunnitelmaan.

Vaikka kausi oli vielä melko varhainen, jättipalsamin taimet oli helppo löytää luonnonsuojelualueen pohjoisosan reunoilta. Samalla tutustuimme toiseen haitalliseen vieraslajiin, rohtoraunioyrttiin. Päivä aloitettiin lyhyellä opetuksella vieraslajeista, ja sen jälkeen keskityimme torjuntatyöhön. Toisen teemapäivän viikkoa myöhemmin toteutimme retkenä niin, että kävimme katsomassa eri vieraslajikohteita lähialueilla. Kohteisiin kuuluivat japanintattaren ja jättiputken kasvupaikat sekä Österbyn kaupunginosa, jossa espanjansiruetanat ovat päässeet lisääntymään. Österbyn jäimme keräämään etanoita, joita löytyi runsaasti. Lopuksi menimme jatkamaan jättipalsamin kitkentää Flyetin tervaleppäkorven reunamille.

Kuva 1. Novian opiskelijoita jättipalsameja kitkemässä 21.5.2021. Kuva: Kaisa Kauranen.

Karjaan Pumppulahden tilanne

Projektinvetäjä Kaisa Kauranen osallistui sähköpostikeskusteluun Pumppulahden asukkaiden ja kaupungin puutarha- ja ympäristöosaston välillä. Pumppulahden omakotitaloalueella espanjansiruetanat olivat lisääntyneet voimakkaasti edellisenä vuonna. Yhden korttelin asukkaat olivat keränneet kaudella 2020 noin 20 000 etanaa. Keväällä 2021 näytti, että sekin ennätys tulitaisiin rikkomään. Asukkaat vaativat kaupungilta toimia, koska etanoiden lisääntymispaikkoja oli kaupungin omistamalla puistoalueella ja Mustionjoen penkoilla. Kauranen ehdotti, että osapuolet voisivat tavata alueella ja neuvotella kasvokkain mahdollisista toimenpiteistä.

Tapaaminen järjestettiin Pumppulahdella 20.5. Tapaamisen aikana osapuolet huomasivat, että etanakannan rajoittaminen oli yhteinen tavoite. He sopivat, että puutarhaosasto selvittää mahdollisuutta saada kerätyille (ja lopetetuille) etanoille tarkoitettu jäteastia Pumppulahdelle samoin kuin sitä, miten se voisi leikata korkeaksi kasvavaa vuohenputkea ja muuta kasvustoa Mustionjoen jyrkältä penkalta, missä etanat viihtyvät ja lisääntyvät. Päätettiin myös kokeilla talkoiden järjestämistä alueella. Sovimme talkoot jo seuraavalle maanantaille 24.5. Päätimme tiedottaa talkoista paperitiedotteella, joka jaettaisiin noin 40:een lähistön talouteen.

Talkoisiin tuli 19 ihmistä. Ehkä kuivasta säästä johtuen etanoita löytyi kuitenkin vain vähän, mikä varmaan koettiin pettymyksenä. Viikkoa myöhemmin 31.5. paikalle tuli huomattavasti vähemmän poimijoita, seitsemän. Siitä viikon päästä 7.6. paikalle ei tullut lisäkseni enää ketään.

Tässä vaiheessa hankkeessa oli vielä epävarmuutta sopivista tiedotuskanavista talkoilmoittelusta ja arkuutta käyttää tiedottamiseen sosiaalista mediaa. Lisäksi pumppulahtelaiset kokivat, että he olivat talkoissa joka päivä poimiessaan etanoita pihoiltaan, koiranulkoilutuslenkeillä jne. Ylimääräisiin talkoisiin ei ollut enää voimavaroja. Pumppulahden etanatalkoita ei enää jatkettu. Kaupunki pystyi kuitenkin toimittamaan etanaroskiksen alueelle sekä leikkaamaan korkean ruohokasvuston joen penkalta traktorin perään kiinnitettävän leikkuuvälineen avulla.

Kauranen piti yhteyttä kortteliin ja kuuli myöhemmin kesällä, että etanoiden määrä oli vähentynyt alueella huomattavasti. Tähän pidettiin syynä päivittäin jatkettua etanoiden poimintaa sekä käyttöön otettua rautafosfaattivalmiste Ferramolia.

Etanatalkoot Mustiolla ja Fiskarsissa

Mustiolla järjestettiin talkoiden suunnitteluilta 20.5. Mukana olivat Kaisa Kaurasen lisäksi Novian harjoittelijat, Mustion kyläyhdistyksen sihteeri ja joitakin asukkaita. Mustiolla ei ollut aiemmin järjestetty vieraslajitalkoita. Sovimme, että ensimmäiset talkoot ovat seuraavalla viikolla, ja ne pidetään Mustion linnan vähemmän hoidetulla viheralueella, jossa tiedettiin olevan espanjansiruetanoita. Ilmoitus laitettiin mm. *Koti Mustiolla* -facebook-ryhmään. Maanomistajaan oli jo oltu yhteydessä.

Ensimmäisiin talkoisiin tuli viisi ihmistä. Löysimme runsaasti espanjansiruetanoita ja päätimme jatkaa talkoita säännöllisesti. Mustiolla järjestettiin etanatalkoot lähes joka viikko syyskuun 22. päivään asti. Kaikki talkoot olivat laajalla viheralueella Mustion linnan lähellä. Sieltä löytyi etanoita todella paljon, Kaurasen arvion mukaan enemmän kuin mistään muusta paikasta menneellä kaudella.

Tärkein rooli talkoissa oli paikalle saapuneilla asukkailla, joita espanjansiruetanoiden lisääntyminen huolestutti. Kyläyhdistyksellä ei käytännössä juuri ollut roolia talkoiden järjestämisessä. *Luonnonkukkien Raasepori* oli Mustion talkoiden liikkeelle pannut ja osallistuva taho. Kauranen oli monta kertaa mukana Mustion talkoissa. Talkoista viestittiin ahkerasti Koti Mustiolla *facebook*-ryhmässä. Yhteisten talkoiden lisäksi monet mustiolaiset keräsivät etanoita pihoiltaan päivittäin, millä oli merkittävä rooli espanjansiruetanoiden torjunnassa.

Myös Fiskarsissa on hankala espanjansiruetanaongelma. Fiskarsin kyläseura aloitti etanataalkoot jo kesällä 2020. Niitä jatkettiin tänä vuonna 20.5. alkaen. Kauranen ajoi Novian harjoittelijoiden kanssa Mustion suunnittelupalaverista vuoden ensimmäisiin talkoisiin Fiskarsiin. Fiskarsin etanataalkoita jatkettiin kesän läpi välillä taukoja pitäen. *Luonnonkukkien Raasepori* -hanke osallistui talkoisiin.

Kuva 2. Espanajansiruetanoita etsitään Fiskarsissa 27.5.2021. Kuva: Kaisa Kauranen.

Toukokuussa järjestimme *Luonnonkukkien Raasepori* -hankkeessa seitsemät talkoot, joihin osallistui yhteensä 63 ihmistä.

Kesäkuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Jättipalsamitalkookauden käynnistyminen Skogbyssä
- Etelä-Uusimaa-lehden artikkeli vieraslajihankkeesta (Liite 1)
- Käynti Flyetin tervaleppäkorvessa Raaseporin kaupungin puistopäällikön Maria Erikssonin ja metsätalousinsinöörin Carl-Johan Janssonin kanssa
- Esityksen pitäminen haitallisista vieraslajeista Karjaan seudun puutarhaseuran vuosikokouksessa ja Fiskarsin kyläseuran järjestämässä infotilaisuudessa
- Osallistuminen *Hembygdens vänner i Snappertuna* -yhdistyksen tilaisuuteen, jossa suunniteltiin kesän tapahtumia Snappertunassa.
- Lupiinien kartoitus Tammisaari–Hanko-maantien pientareilla
- Juhannusviikon talkoiden suunnittelu ja toteutus Flyetin tervaleppäkorvessa.
- Vieraslajien kartoitusta Skogbyssä ja Fiskarsissa
- Jättipalsamitalkoiden käynnistyminen Snappertunassa Forngårdin talomuseon ympäristössä
- Espanjansiruetanongelma nousee esille Billnäsissä
- Vieraslajitalkoita monissa eri kohteissa koko kuukauden aikana

Jättipalsamitalkookauden käynnistyminen Skogbyssä

Skogbyssä Villa Kosthållissa 25.5. pidetyssä palaverissa sovimme kyläyhdistyksen kanssa, että jättipalsamitalkoot aloitetaan kylässä 2.6. Kauranen kertoi osallistujille talkoiden alussa vieraslajitematiikasta. Paikalle tuli myös Etelä-Uusimaa-lehden toimittaja, joka teki talkoista ja hankkeesta jutun EU-lehteen 24.6.2021 (ks. liite 1). Skogbyssä järjestettiin myöhemmin kesäkuussa vielä kahdet talkoot.

Käynti Flyetin suojellussa tervaleppäkorvessa Raaseporin kaupungin puistopäällikön Maria Erikssonin ja metsätalousinsinöörin Carl-Johan Janssonin kanssa

Luonnonsuojelulain kriteerit täyttäviä tervaleppäkorpia on koko Suomessa jäljellä enintään pari sataa hehtaaria. Kauranen esitteli tätä luonnonarvoiltaan merkittävää kohdetta 17.6. kaupungin puistopäällikölle Maria Erikssonille ja metsätalousinsinöörille Carl-Johan Janssonille. Kaupungin kanssa sovittiin, että se leikkaa alueen vieressä olevan aukean alueen koneellisesti ja poistaa niittojätteen. Alueella kasvoi paljon jättipalsamia, rohtoraunioyrttiä, nokkosta jne., mistä erityisesti jättipalsami leviää luonnonsuojelualueelle. Jälkeenpäin voi arvioida, että kyseisen alueen siivoaminen jättipalsamista olisi vienyt talkoolaisten resurssit melkein koko kesän ajalta. Tässä on yksi esimerkki kesän aikana syntyneestä yhteistyöstä vieraslajihankkeen ja Raaseporin kaupungin välillä.

Kuva 3. Flyetin rehevää tervaleppäkorpea. Kuva: Kaisa Kauranen.

Esityksen pitäminen haitallisista vieraslajeista Karjaan seudun puutarhaseuran vuosikokouksessa ja Fiskarsin kyläseuran järjestämässä infotilaisuudessa

Koronapandemia vähensi mahdollisuuksia järjestää kokoontumisia sisätiloissa. Toukokuussa niitä ei voinut rajoitusten vuoksi pitää lainkaan. Onneksi pystyimme järjestämään talkoita koko hankkeen ajan. Kesäkuussa rajoitukset lievenivät, ja silloin Kauranen puhui vieraslajeista kahdessa eri tilaisuudessa. Molemmissa oli läsnä toistakymmentä kiinnostunutta kuulijaa.

Lupiinien kartoitus Tammisaari–Hanko-maantien pientareilla

Luontokartoittaja Sami Virta toteutti talkootyönä Novian harjoittelijan Dmitrii Plekhanovin kanssa lupiinien kartoitusretken 20.–21.6. Lupiinien määrä vähenee jyrkästi tien varrella Hankoa kohti mentäessä, ja paahdeympäristössä kasvaa harvinaistuvia ketokukkia kuten jänönapilaa ja ketomarunaa yhtenäisinä kasvustoina.

Sami ja Dmitrii toteuttivat kartoituksen ajamalla polkupyörällä Tammisaari–Hanko-tietä ja merkitsemällä sähköisille alustoille lupiinikasvustojen sijainnit Tammisaaren Leksvallista alkaen Hankoon asti. Samalla Sami ja Dmitrii katkoivat lupiinien kukinnot. Leksvallista Tammisaaren keskustan suuntaan lupiinikasvustot olivat jo niin yhtenäiset, että niiden kartoittaminen ei ollut mielekästä. Dmitrii osallistui retkeen sen ensimmäisenä päivänä. Sami pyöräili 21.6. takaisin vanhaa Tammisaari–Hanko-tietä ja teki lupiineista merkinnät myös siellä. Dmitrii laati myöhemmin merkintöjen pohjalta kartan. Projekti jatkuu ensi vuonna niin, että kartoituksen perusteella pysähdytään lupiinien kartoitetuissa kasvupaikoissa ja poistetaan kasvit, jotta ketokukkien elintila säilyisi.

Juhannusviikon talkoiden suunnittelu ja toteutus Flyetin tervaleppäkorvessa

Halusimme projektissa kutsua kaupungin henkilöstöä talkoisiin läheiselle suojelualueelle, upeaan tervaleppäkorpeen (tai sen reunamille). Talkoopäiväksi valittiin 22.6., juhannusviikon tiistai-iltapäivä. Järjestimme kaikille avoimet talkoot samalle illalle kaupungin henkilöstön talkoiden jälkeen. Järjestäjiksi ja talkoolaisiksi pyysimme myös Raaseporin Luonto ry:n jäseniä.

Kyseinen tiistai oli siihenastisen kesän lämpimin hellepäivä, lämpötila oli +30 asteen tienoilla. Ei ollut valtava yllätys, että osanotto talkoisiin jäi vähäiseksi. Talkoissa oli kuitenkin väkeä, sillä Raaseporin Luonnon jäseniä tuli paikalle. Lisäksi kaupunginjohtaja vieraili talkoissa, mikä oli meille kunnia. Talkoot jatkuivat pitkälle iltaan asti, ja koimme, että ne onnistuivat hyvin. Työtahdin sovitimme säähän sopivaksi.

Kuva 4. Juhannusviikon talkoiden väkeä. Kuva: Ann-Louise Träskelin.

Vieraslajien kartoitusta Skogbyssä ja Fiskarsissa

Hanna Tsyvinskaya ja Dmitrii Plekhanov kartoittivat kesän aikana vieraslajeja kahdessa kylässä, Skogbyssä ja Fiskarsissa. He laativat kartoitusten pohjalta kartat, jotka toimitetaan Fiskarsin ja Skogbyn kyläyhdistyksille ja Raaseporin kaupungille.

Espanjansiruetanongelma nousee esille Billnäsissä

Kauranen sai yhteydenottoja, että myös Billnäsissä on runsaasti espanjansiruetanoita. Asiasta oli kirjoitettu sosiaalisessa mediassa jo aiemmin. Kauranen asuu itse Billnäsissä, ja saattoi havaita saman asian, vaikka etanoita ei ole ollut hänen kotinsa suunnalla. Kaksi billnäsiläistä kokoontui keskenään talkoisiin 23.6. ja keräsi satoja etanoita. Puhelinsoittojen ja keskustelujen jälkeen päätimme jatkaa talkoita seuraavalla viikolla. Tällä tavalla käynnistyivät Billnäsin etanataalkoot, jotka eivät olleet etukäteissuunnitelmassa syksyllä 2020.

Vieraslajitalkoita monissa eri kohteissa koko kuukauden aikana

Kesäkuussa järjestimme Luonnonkukkien Raasepori -hankkeessa 22 talkoot, eli talkoita oli keskimäärin yhdet jokaisena arkipäivänä. Jättipalsamitalkoita oli 13 ja etanatalkoita 9. Talkookohteita oli yhteensä kahdeksan. Lisäksi Antskogissa torjuttiin vieraskasveja kaksin tai yksin työskennellen. Kauranen osallistui osaan talkoista itsekin talkoolaisena, koska viikkotyötunnit olivat tulleet täyteen.

Heinäkuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Facebook-sivun luominen hankkeelle
- Aktiivinen yhteistyö Raaseporin Luonto ry:n kanssa
- Etanatalkoiden jatkaminen Billnäsissä
- *Västra Nyland* -lehden tekemä artikkeli vieraslajien torjunnasta ja Luonnonkukkien Raasepori -hankkeesta 6.7.2021 (Liite 2)
- Jättipalsamitalkoiden käynnistyminen Fiskarsissa
- Neuvotteluja etanakannan hillitsemiseksi Billnäsissä ja Fiskarsissa Ruukkiasunnot Oy:n ja Fiskars Oy:n kanssa
- YLE Västra Nyland haastatteli Luonnonkukkien Raasepori -hanketta ja talkoolaisia
- Antskogin kyläjuhlaan osallistuminen
- Intensiivinen kuukausi hankkeessa, jolloin jättipalsami- ja etanatalkoita oli eniten

Facebook-sivun luominen hankkeelle

Loimme hankkeelle Luonnonkukkien Raasepori *facebook*-sivun heinäkuun alussa. Sitä kautta talkoista ja muusta toiminnasta viestiminen onnistui kaikkein parhaiten. Talkooilmoituksia ja talkootarinoita oli oman sivun kautta helppo jakaa muihin sivustoihin ja ryhmiin. [Ängsblommor i Raaseborg - Luonnonkukkien Raasepori | Facebook](#)

Aktiivinen yhteistyö Raaseporin Luonto ry:n kanssa

Raaseporin Luonto palkkasi saamallaan apurahalla yhdistyksen sihteerin Ann-Louise Träskelinin heinäkuuksi vieraslajien torjuntatyöhön (14 tuntia viikossa). Työskentelimme Ann-Louisen kanssa myös yhdessä, koska molemmilla tahoilla oli sama päämäärä: haitallisten vieraslajien torjuminen. Raaseporin Luonto ry on ollut Luonnonkukkien Raasepori -hankkeen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita jo hakemusvaiheesta lähtien yhdessä kyläyhdistysten ja Raaseporin kaupungin kanssa. Yhteisiin projekteihimme kuului esimerkiksi jättipalsamitalkoiden vetäminen Forngårdenin talomuseon kulttuurihistoriallisissa maisemissa Snappertunassa, lähellä Raaseporin linnaa. Toinen yhteistyökohde oli Tammissaaren Jägarbacken, jossa Raaseporin Luonto järjesti talkoita jo kesällä 2020 yhdessä paikallisten asukkaiden kanssa.

Etanatalikoiden jatkaminen Billnäsissä

Jatkoimme Billnäsän etanatalikoita ensin viikko kerrallaan. Koska etanoita oli paljon ja niiden kerääjiä ilmaantui joka keskiviikko paikalle, päätimme jatkaa talkoita samana viikonpäivänä syksyyn saakka. Billnäsissä on viljelypalsta-alue, jonne ei haluttu etanoiden leviävän. Ylipäätään halusimme pysäyttää etanoiden leviämisen ja runsastumisen piholla, puutarhoissa, yleisillä alueilla ja lehtomaisissa metsiköissä, joissa ne myös viihtyvät ja syövät lehtokasvillisuutta. Etanatalikoiden menestyksen Billnäsissä voi katsoa korvanneen jättipalsamitalikoiden vähäistä osallistujamäärää muualla entisessä Pohjan kunnassa. (Kauranen kirjoitti Reima Leinoselle sähköpostiviestin 14.7., jossa kertoi etanantorjunnan saaneen suunniteltua suuremman roolin Raaseporin vieraslajihankkeessa. Etanantorjunnasta keskusteltiin tämän jälkeen myös puhelimesta.)

Kuva 5. Billnäsiin saatiin etanaroskis heinäkuussa. Kuva: Mervi Harvio-Jokiaho.

Jättipalsamitalikoiden käynnistyminen Fiskarsissa

Ensimmäiset jättipalsamitalikoot olivat Fiskarsissa 14.7. Paikalle tuli taiteilija Tiina Karimaa, joka on vuosia torjunut jättipalsamia omatoimisesti Fiskarsissa eri kohteissa. Tiinan avulla Fiskarsin vieraslajikarttaa voitiin täydentää monien jättipalsamikohteiden osalta. Lisäksi Tiinan halusi vetää

talkoita ja hänen avullaan niihin saatiin lisää väkeä. Tiinasta tuli hankkeelle tärkeä paikallinen kontakti, jonka kanssa on jo suunniteltu ensi kesän vieraslajitorjuntaa.

Neuvotteluja etanakannan hillitsemiseksi Billnäsissä ja Fiskarsissa Ruukki-asunnot Oy:n ja Fiskars Oy:n kanssa

Ruukki-asunnot Oy omistaa runsaasti vuokra-asuntoja Billnäsissä ja Fiskarsissa. Taloyhtiöllä on kaksi asukkaiden joukosta valittua etanayhdyshenkilöä, koska siellä halutaan olla mukana vähentämässä espanjansiruetanoiden määrää. Kauranen sai Ruukki-asuntojen isännöitsijältä kutsun osallistua isännöitsijän, etanayhdyshenkilöiden ja Fiskars Oy:n puutarhurin yhteiseen tapaamiseen 26.7.

Tapaamisen pääaihe oli rautafosfaattivalmisteen turvallinen käyttö espanjansiruetanoiden torjunnassa. Luonnonkukkien Raasepori -hanke ei osallistunut kaudella rautafosfaatin käyttöön tai kustantamiseen, mutta Kauranen toi esille käsityksensä, että aineen käytölle on oltava suunnitelma, eikä asukkaille voi jakaa ammattikäyttöön tarkoitettua vahvaa Sluux-valmistetta, jota Ruukki-asunnot oli hankkinut. Fiskars Oy:n puutarhuri Eija Sulkava oli samalla kannalla.

Ruukki-asunnot jakoi lopulta kertaluontoisesti miedompaa, kotitalouskäyttöön tarkoitettua Ferramol-valmistetta asukkaille, joiden pihalla oli etanoita, ja Billnäsissä toimivan puutarhurin vastuulla ainetta levitettiin kerran kävelytien ("Ratavallin") varrelle sijoitettujen kattotiilien alle. Näin linnut tai muut eläimet eivät päässeet syömään valmistetta. Espanjansiruetanat löysivät tiensä tiilien alle. Rautafosfaatin käytöstä oltiin yhteydessä myös Raaseporin kaupunkiin.

YLE Västra Nylandin tekemä haastattelu

YLE Västra Nyland haastatteli projektin johtajaa Jonna Engström-Östia, Ann-Louise Träskeliniä ja Jouni Stordellia Raaseporin Luonto ry:stä sekä Tammisaaren Jägarbackenin talkoolaisia 28. heinäkuuta. Toimittaja Ilse Klockars laati aiheesta artikkelin YLE:n verkkosivulle. [Nu är det dags för snigeltalko – häng med och bekämpa invasiva arter i Raseborg – Västnyland – svenska.yle.fi](https://www.svenska.yle.fi/nyheter/2020/07/28/nu-ar-det-dags-for-snigel-talko-hang-med-och-bekampa-invasiva-arter-i-raseborg-vaestnyland)

Antskogin kyläjuhlaan osallistuminen

Heinäkuun viimeisenä päivänä Antskogin kyläseura järjesti kylässä juhlat, joita oli siirretty alkukesästä koronan vuoksi. Kaisa Kauranen osallistui juhliin ja piti puheenvuoron, jossa kertoi Raaseporin vieraslajitilanteesta ja Luonnonkukkien Raaseporin -hankkeen kesästä. Myös Antskog oli mukana hankkeessa. Antskog oli ainoa paikka, jossa tehtiin systemaattista lupiinin kitkentää. Syryssä olevassa kylässä niitä ei kasva niin paljon kuin useimmissa muissa paikoissa Raaseporissa. Antskogissa on menestyksellisesti poistettu pieniä lupiinikasvustoja ja saatu haitallinen vieraslaji lähes häviämään paikallisesti.

Intensiivinen kuukausi hankkeessa, jolloin jättipalsami- ja espanjansiruetanatalkoita oli eniten

Heinäkuussa järjestettiin 27 talkoot, joista 15 oli jättipalsamitalkoita ja 13 espanjansiruetanatalkoita. Osallistujia talkoissa oli toista sataa. Heinäkuussakin Kauranen osallistui osaan talkoista talkoolaisena, koska viikkotyötunnit olivat tulleet jo täyteen.

Elokuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Espanjansiruetanantorjuntaan liittyvä opintomatka Riihimäelle
- Monia muotoja -taidefestivaali Billnäsissä
- Flyetin tervaleppäkorven jättipalsamikasvustojen kartoitus
- Talkookohteiden dokumentointi Dmitrii Plekhanovin kanssa
- Talkoiden jatkaminen Tammisaarella, Billnäsissä, Fiskarsissa ja Mustiolla

Espanjansiruetanantorjuntaan liittyvä opintomatka Riihimäelle.

Kaisa Kauranen tutustui verkossa espanjansiruetanan torjuntatoimiin Riihimäen kaupungissa, ja hän oli yhteydessä kaupungin vieraslaji- ja etanakoordinaattoreihin. Tietojen vaihto vieraslajien torjunnasta oli antoisaa. Riihimäen puisto-osasto kutsui Luonnonkukkien Raasepori -hankkeen vierailukäynnille kaupunkiin. Opintomatalle lähti 4.8. Kauranen yhdessä Raaseporin Luonto ry:n hallituksen jäsenen Jouni Stordellin kanssa.

Meille kerrottiin, että Riihimäki on rakennettu ”suon päälle”, ja sitä halkovat avo-ojat, joissa espanjansiruetanat ovat lisääntyneet jo vuosia. Etanatilanne on päässyt kaupungissa erittäin vaikeaksi, mikä on syynä aktiivisiin torjuntatoimiin. Kaupunki järjesti etanatalkoita viikoittain, ja lisäksi oli asukkaita, jotka päivittäin poimivat etanoita pihoiltaan ja niiden ympäristössä, niin kuin Raaseporissakin. Lisäksi Riihimäellä kaupunki levitti koneellisesti laajoille alueille rautafosfaattivalmistetta.

Tärkeä oppimme Riihimäeltä oli, että Raaseporissa pitäisi toimia nopeasti ja aktiivisesti espanjansiruetanoiden hävittämiseksi pehmeämmin menetelmin, jotta täällä ei tarvitsisi turvautua vastaavanlaiseen rautafosfaattivalmisteen käyttöön. Vaikka valmiste ei ole varsinainen torjuntaine ja sen on hyväksytty luomuviljelyssäkin, sen haittapuolina on, että se on myrkyllinen kaikille nilviäisille, ei spesifisti espanjansiruetanoille. Lisäksi on huomioitava fosfaatin rehevöittävä vaikutus ja se, ettei aineen vaikutuksista muille eliöille kuin nilviäisille ole täyttä varmuutta.

Monia muotoja -taidefestivaali Billnäsissä

Billnäsiläinen kulttuuriyhdistys Catena järjesti 7. elokuuta pienimuotoisen kulttuurifestivaalin, johon Luonnonkukkien Raasepori -hanke oli kutsuttu mukaan. Tilasimme etukäteen karjalaises-

ta päiväkodista piirustuksia aiheesta ”etanat” ja laitoimme tavattoman hienot piirustukset näytteille festivaaliteltaan.

Kuva 6. Etana. Labyrintin päiväkotilapsen piirustus. Kesä 2021.

Laadimme myös espanjansiruetanoista kertovan esitteen jaettavaksi (Liite 4). Valitettavasti koko päivän satoi ja pääasiassa ulkotiloihin suunniteltu tapahtuma jäi hyvin pienimuotoiseksi. Myös koronatilanne lienee vaikuttanut ihmisten vähäiseen halukkuuteen tulla yleisötapahtumiin.

Kuva 7. Labyrintin päiväkodin lasten etanapiirustuksia. Kesä 2021.

Flyetin tervaleppäkorven jättipalsamikasvustojen kartoitus

Luonnonkukkien Raasepori -hanke torjui jättipalsamia eniten Flyetin tervaleppäkorvessa Tammissaarella. Kaikki talkoot olivat alueen pohjoisosassa, lähinnä sen reunamilla. Ryhdyimme kesän aikana selvittämään, miten jättipalsamit olivat levinneet alueen muihin osiin.

Havaitsimme, että erityisesti kohteen eteläosassa jättipalsamia kasvaa runsaasti sekä alueen reunoilla että luonnonsuojelualueen sisällä. Jättipalsamikasvustot itse luonnonsuojelualueella alkoivat monin paikoin erottua kunnolla muiden kasvien joukosta vasta palsamien alkaessa kukkia. Tällöin huomasimme, että myös alueen pohjoisosissa jättipalsamit olivat levinneet pitkinä kiiloina itse luonnonsuojelualueelle. Lisäksi alueella kasvoi huomaamattomampaa rikkapalsamia, joka on myös Aasiasta peräisin oleva haitallinen vieraslaji. Luonnonsuojelualueelta etelään oli noin 300 metriä pitkä ja vajaat 100 metriä leveä kiila, joka oli suurimmaksi osaksi jättipalsamin valtaama. Syvällä luonnonsuojelualueen sisäosissa palsemeita ei vielä ollut.

Kartoitus- ja dokumentointityössä tärkeä rooli oli Novian opiskelijalla Dmitrii Plekhanovilla, joka jatkoi hankkeessa osa-aikaisena harjoittelijana joulukuuhun asti. Sekä Plekhanov että Kauranen kävivät heinä-elokuusta lähtien useita kertoja tutkimassa aluetta. Viimeiset käynnit sijoittuivat lokakuulle. Kartoituksen tuloksena syntyi jätti- ja rikkapalsamin levinneisyyttä kuvaava kartta, jonka olemme toimittaneet kaupungille. Kaupungin ympäristö- ja puistopäälliköt sekä kaksi ympäristötarkastajaa kävivät myös tutustumassa alueeseen loppukesällä ja syksyllä. Kaupunki on päättänyt, että se ryhtyy ensi vuonna torjumaan palsemeita arvokkaalla luonnonsuojelualueella ja sen ympäristössä palkatun työvoiman avulla.

Kuva 8. Jättipalsamit kukkivat luonnonsuojelualueella vielä lokakuun alussa 2021. Kuva: Kaisa Kauranen.

Talkookohteiden dokumentointi Dmitrii Plekhanovin kanssa

Kaisa Kauranen aloitti talkootöiden dokumentoinnin Dmitrii Plekhanovin kanssa elokuussa. Kävimme eri kohteissa, ja Dmitrii merkitsi ArcGIS-mobiilisovelluksen avulla vieraslajialueen sekä talkoalueen, joka oli joskus sama kuin vieraslajin kasvualue, mutta useimmiten tätä pienempi. Tämän dokumentoinnin pohjalta Plekhanov laati syksyn aikana havainnolliset kartat talkookohteista.

Talkoiden jatkaminen Tammisaarella, Billnäsissä, Fiskarsissa ja Mustiolla

Etanataalkoot jatkuivat elokuussa lähes entiseen tapaan, mutta viimeiset jättipalsamitalkoot pidettiin 10.8. Fiskarsissa. Yksi syy jättipalsamitalkoiden loppumiselle oli niiden pienempi osallistujamäärä etanataalkoisiin verrattuna. Toinen oli se, että pelkäsimme jättipalsamien alkavan siementää ja levittävämme talkoissa siemeniä ympäristöön ja kauemmaksikin. Jälkikäteen arvioituna jättipalsamitalkoita olisi voinut vielä jatkaa, sillä kukintojen laittaminen varovasti muovipusseihin oli toimiva menetelmä.

Elokuussa järjestettiin yhteensä 13 talkoot, joista neljät olivat jättipalsamitalkoita ja yhdeksät olivat etanataalkoita. Talkoisiin osallistujia oli yhteensä yli 70.

Kuva 9. Etanataalkoot Mustiolla kesällä 2021. Kuva: Kaisa Kauranen.

Syyskuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Talkookohteiden dokumentointi Dmitrii Plekhanovin kanssa
- Karttojen laatimista ja tarkistamista
- Esityksen pitäminen vieraslajeista *Institutionsträff*-tilaisuudessa Yrkeshögskolan Noviassa
- Kaksi kurttturuusutorjunnan teemapäivää metsätalousinsinööriopiskelijoille Yrkeshögskolan Noviassa
- Kahden kurttturuusujen torjuntaviikonlopun valmistelu yhdessä Raaseporin Luontory:n kanssa
- Etanatalkoita Billnäsissä, Fiskarsissa ja Mustiolla

Talkookohteiden dokumentointi Dmitrii Plekhanovin kanssa sekä karttojen laatimista ja tarkistamista

Talkookohteiden dokumentointi jatkui syyskuussa. Dmitrii Plekhanov laati talkookohteissa käyntien perusteella karttoja, jotka Kaisa Kauranen tarkisti ja kommentoi. Näin lopulliset kartat valmistuivat yhteistyön tuloksena. Talkookohteissa käyntien yhteydessä Kauranen ja Plekhanov myös kitkivät talkoiden jälkeen nousseita jättipalsameita.

Esityksen pitäminen vieraslajeista Institutionsträff-tilaisuudessa Noviassa.

Yrkeshögskolan Novian Raaseporin yksikössä järjestetään noin kerran kuukaudessa *institutions-träff*-iltapäivä, jolloin tiedotetaan ajankohtaisista aiheista ja joku tai jotkut henkilökunnasta esittelevät työhönsä liittyviä ajankohtaisia teemoja. Syyskuun tilaisuudessa Kauranen kertoi Luonnonkukkien Raasepori – Ängsblommor i Raseborg -hankkeesta. Hän puhui vieraslajiproblematikasta, Raaseporin vieraslajitilanteesta sekä hankkeen aktiivisesta kesästä. Paikalla oli noin 10 kuulijaa, ja lisäksi monet osallistuivat tilaisuuteen etäyhteydellä.

Kaksi vieraslajitorjunnan teemapäivää metsätalousinsinööriopiskelijoille Yrkeshögskolan Noviassa

Syyskuun lopussa järjestimme Yrkeshögskolan Novian metsätalousopiskelijoille osana kurssia *Viltvård och mångbruk* samantapaiset teemapäivät vieraslajien torjunnasta kuin keväällä järjestimme AMK:n kansainvälisen linjan opiskelijoille. Syksyllä tärkein vieraslaji oli kurttturuusu. Molempina päivinä oli aluksi Kaurasen johdolla opetusta vieraslajeista luokahuoneessa, ja loppupäivän olimme maastossa. Ensimmäisenä päivänä tutustuimme kurttturuusutilanteeseen Hangossa ja poistimme kasvia kahdesta rantakohteesta. Toisena päivänä tutustuimme jättiputkikohteeseen Raaseporissa sekä japanintatarikohteeseen Tvärminnessä sekä poistimme kurttturuusuja Tvärminnessä ja Tammisaaressa. Kurttturuusuun liittyvästä opetuksesta vastasi maastossa pääasiassa luontoyrittäjä Olli Borg, joka on ollut tekemisissä kasvin kanssa noin kymmenen vuotta.

Päivät edellyttivät runsaasti valmisteluja. Niihin kuuluivat kurturuusukohteiden etsiminen ja lupien hankkiminen torjuntaan maanomistajilta, opetuksen valmistelu, muiden vieraslajikohteiden etsiminen ja vierailuista sopiminen (kohteet yksityismailla), tarvittavien työvälineiden varmistaminen sekä muu ennakkovalmistelu Olli Borgin ja lehtori Johnny Svedin kanssa.

Kuva 10. Vain vähän aikaisemmin tässä kohtaa oli laaja kurturuusukasvusto. Novian metsätalousopiskelijat torjuivat vieraslajia Hangossa 27.9.2021. Kuva: Kaisa Kauranen.

Molemmat teemapäivät onnistuivat erittäin hyvin. Osanottajia oli kumpanakin päivänä noin 14 (koko kurssi), ja palaute opiskelijoilta ja lehtori Johnny Svediltä oli myönteistä.

Kahden kurturuusun torjuntaviikonlopun valmistelu yhdessä Raaseporin Luonto ry:n kanssa

Luonnonkukkien Raasepori -hanke osallistui kahden kurturuusun torjuntaviikonlopun suunnitteluun ja käytännön valmisteluun. Kyse oli yhteistyöprojektista Raaseporin Luonto ry:n kanssa. Viikonloput toteutettiin Länsi-Uudenmaan saaristossa 2.-3. ja 9.-10. lokakuuta. Kumpaankin viikonloppuun osallistui 10 talkoolaista, ja päivittäinen työaika oli yli kuusi tuntia. Yöpymiset olivat Tvärminnen eläintieteellisellä asemalla. Kurturuusuja poistettiin pääasiassa suojelualueilta. Jotkut kohteet olivat uusia ja joissakin kasvia oli poistettu jo edellisinä vuosina.

Viikonloput olivat osa pitkäjänteistä työtä kurturuusujen leviämisen estämiseksi ja niiden poistamiseksi Länsi-Uudenmaan saariston suojelualueilta. Viikonloput veti Olli Borg. Kustannuksista vastasi Raaseporin Luonto, joten talkootunteja ei laskettu Luonnonkukkien Raasepori -hankkeeseen. Luonnonkukkien Raasepori -hankkeen panos viikonloppujen valmistelussa oli merkittävä, koska Raaseporin Luonto ry:llä oli vain vähän resursseja järjestelyihin vapaaehtoistyönä. Kauranen osallistui ensimmäiseen kurturuusuviikonloppuun talkoolaisena. Kurturuusuviikonloppujen valmistelutyö jatkui vielä lokakuun ensimmäisellä viikolla.

Etanatalkoita Billnäsissä, Fiskarsissa ja Mustiolla

Syyskuussa järjestettiin vielä seitsemät etanatalkoot, viimeiset Mustiolla 22.9. Kauranen osallistui talkoisiin. Osassa kauden aikana pidetyistä talkoista laskettiin poimittujen etanoiden määrä. Näiden pohjalta arvioimme, että Billnäsissä, Fiskarsissa ja Mustiolla kerättiin koko kaudella yhteensä vähintään 25 000 espanjansiruetanaa.

Lokakuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Kurtturuusuviikonloppujen valmistelu yhdessä Raaseporin Luonto ry:n kanssa ja tiedotteen laatiminen medialle, kun viikonloput oli pidetty
- Esitys vieraslajeista Karjaan–Pohjan eläkkeensaajien tilaisuudessa Pohjan kirjastossa
- Viimeiset maastokäynnit
- Valokuvien järjestämistä ja tallettamista
- Karttojen laatimista ja kommentointia
- Tilastojen laatimista talkoista

Esitys vieraslajeista Karjaan–Pohjan eläkkeensaajien tilaisuudessa Pohjan kirjastossa

Yksi Karjaan–Pohjan eläkkeensaajien jäsen oli mukana useissa etanatalkoissa ja pyysi Kaisa Kaurasta yhdistyksen kuukausikokoukseen puhumaan vieraslajiaiheesta. Tämä toteutui 5.10. Pohjan kirjaston kokouksessa. Paikalla oli noin 35 kuulijaa, ja aihe herätti vilkasta keskustelua.

Viimeiset maastokäynnit, karttojen laatimista ja kommentointia, valokuvien järjestämistä ja tallettamista, talkoiden tilastointia

Teimme maastokäyntejä vielä loka-marraskuussa. Kävimme esimerkiksi Antskogissa dokumentoimassa lupiini- ja jättipalsamitalkoiden tuloksia sekä useamman kerran tervaleppäkorvessa. Jättipalsamit kukkivat siellä vielä lokakuun alkupuolella, kun muut ruohovartistet kasvit olivat kuihtuneet. Raaseporin kaupunki toivoi lisää tietoa tervaleppäkorven vieraslajitilanteesta ja jätti- sekä rikkapalsamin torjuntamahdollisuuksista. Lähetimme heille tietoa. Dmitrii laati edelleen maastokäyntiemme perusteella karttoja, joita Kauranen kommentoi.

Koko kaudelta oli melko paljon valokuvia, joita Kauranen ryhtyi käymään läpi. Samoin hän laati tilastoja talkoiden lukumääristä ja osallistujamääristä. Talkookaavakkeiden täyttämässä oli puutteita, ja Kauranen otti yhteyttä eri talkookohteisiin ja selvitti puuttuvia tietoja, mikä oli varsin aikaa vievää.

Kuva 11. Kesäkuussa 2021 luontokartoittaja Sami Virta ja Novian harjoittelija Dmitrii Plekhanov kartoittivat lupiineja Tammisaari–Hanko-tien varrella. Marraskuun alussa he dokumentoivat lupiinitalkoiden tuloksia Antskogin kylässä. Kuva: Kaisa Kauranen.

Marraskuu 2021

Keskeiset työtehtävät ja tapahtumat

- Viimeinen maastokäynti 3.11. Antskogissa
- Etanaverkoston suunnittelu ja perustava tapaaminen
- Vieraskasviverkoston suunnittelu
- Raportin kirjoittaminen hankkeesta
- Kotisivujen päivitys
- Karttojen laatimista ja viimeistelyä

Etanaverkoston suunnittelu ja perustava tapaaminen sekä vieraskasviverkoston suunnittelu.

Hakemuksessamme viime vuodelta lukee: ”Koordinaattorin tärkeänä tehtävänä on suunnitella vieraslajikampanjan jatkuvuutta”. Tätä ajatellen ryhdyimme syksyn aikana keskustelemaan hankkeessa aktiivisesti mukana olevien kanssa vieraslajiverkoston perustamisesta Raaseporiin. Verkosto olisi vapaamuotoinen yhteenliittymä, joka ainakin toistaiseksi toimisi ilman muodollista yhdistys- tms. organisaatiota. Koska espanjansiruetanoiden ja vieraskasvien torjunnassa ovat olleet mukana pitkälti eri henkilöt, tuntui perustellulta muodostaa erikseen etanaverkosto ja vieraskasviverkosto.

Verkostojen tehtävänä olisi esimerkiksi koota yhteen talkoiden järjestäjiä ja vastuuhenkilöitä Raaseporin eri kylistä ja taajamista. Kun talkoita aletaan taas ensi vuonna järjestää, verkosto toi-

misi tiedonvaihto- ja informaatiokanavana niille, jotka haluavat ottaa vastuuta talkoiden jatkuvuudesta. Tärkeää olisi, että he tietäisivät ja tuntisivat paikkakunnalla muita, jotka toimivat samojen asioiden parissa. Näin ei toistaiseksi juuri ole ollut.

Ajatukset saivat myönteistä vastakaikua. Sovimme, että etanaverkostoa suunnitteleva kokoontuminen on 11. marraskuuta. Paikalla oli Kaisa Kaurasen lisäksi viisi henkilöä, jotka olivat osallistuneet aktiivisesti etanatalkoihin ja osin olleet niiden alkuun saattajina eri kohteissa. Tulijoita olisi ollut enemmänkin, mutta koronatilanteen vuoksi jouduimme rajoittamaan osallistujamäärää. Kokoontumisessa osallistujat päättivät perustaa etanaverkoston.

Verkosto päätti olla yhteydessä Raaseporin kaupunkiin jo ennen ensi kevättä ja ehdottaa, että työllistetyt ja kaupungin palkkaamat puisto-osaston kesätyöntekijät keräisivät yhtenä työnään espanjansiruetanoita. Ylipäätään verkosto haluaa selvittää yhteistyömahdollisuuksia kaupungin kanssa. Tapaamisessa nostettiin esille myös kaupungin muut suuret maanomistajat, kuten Fiskars Oy. Kaikki maanomistajat ovat suhtautuneet etanantorjuntaan myönteisesti, mutta jos talkoolaiset tekevät ilmaista työtä niiden mailla, toivotaan myös maanomistajilta panostusta asiaan. Lisäksi tapaamisessa keskusteltiin muun muassa tiedotustilaisuuden järjestämisestä ensi vuonna. Yhteydenpitokanavaksi verkostolle sovittiin WhatsApp-ryhmä sekä sähköposti. Yhteydenpitoa on jatkettu näiden kanavien välityksellä.

Vieraskasviverkoston osalta Kauranen on ollut yhteydessä eri tahoihin, jotka ovat olleet aktiivisia jättipalsamin ja lupiin torjunnassa. Tapaaminen on alustavasti sovittu tammikuulle 2022.

Kuva 12. Etanaverkoston perustamispalaverissa nautittiin etanakakkua. Kuva: Kaisa Kauranen.

Karttojen toimittaminen Raaseporin kaupungille

Toimitamme kaikki hankkeen aikana tehdyt kartat Raaseporin kaupungin puisto-osastolle. Kartat tuovat tärkeää, uutta tietoa vieraslajitilanteesta kaupungissa. Keskustelemme myös toimista, joita vieraslajien poistaminen eri alueilta edellyttää. Keskustelu jatkuu ensi vuonna.

Yhteenveto ja pohdinta Luonnonkukkien Raasepori -hankkeen kaudesta 2021

Luonnonkukkien Raasepori -hanke toimi Yrkeshögskolan Novian alaisuudessa Tammisaaressa ja sen yhteistyökumppaneita olivat Raaseporin Luonto ry, Raaseporin kaupunki sekä kuusi raaseporilaista kyläyhdistystä ja puutarhaseura. Hankkeessa oli neljä torjuttavaa vieraslajia: jättipalsami, espanjansiruetana, kurtturuuus ja lupiini. Vieraslajeja torjuttiin talkoissa, palkattua työvoimaa ei käytetty. Projektinvetäjä Kaisa Kauranen toki osallistui lukuisiin talkoisiin.

Hankkeen piirissä järjestettiin noin 80 talkoot. Lisäksi Antskogin kyläseuralaiset poistivat jättipalsamia ja lupiinia enimmäkseen pareittain tai yksin työskennellen. Jotkut muutkin raportoivat soolotalkoita, mutta yksin tehty vieraslajitorjunta ei tule juuri lainkaan näkyville tässä hankkeessa (Antskogia lukuun ottamatta).

Talkootunnit jakoutuivat jonkin verran eri tavoin kuin syksyllä 2020 ennakoitiin, sillä espanjansiruetanotalkoita järjestettiin suunniteltua huomattavasti enemmän ja jättipalsamitalkoita suunniteltua vähemmän. Esimerkiksi Mustiolla järjestettiin yhteensä 16 etanotalkoot suunniteltujen kuuden sijaan ja Billnäsissä etanotalkoisiin ryhdyttiin aluksi asukkaiden organisoimina, koska etanoiden torjumiselle oli niin akuutti tarve. Luonnonkukkien Raasepori -hankkeesta tuli siis myös puutarhojen suojeluhanke, sillä espanjansiruetanoista on paljon haittaa koti- ja kauppuutarhoissa sekä kasvimailla. Toisaalta etanat viihtyvät myös uusimaalaisissa lehdossa ja syövät niiden kasvillisuutta. Ne ovat myös tautiriski, koska niiden limassa esiintyy koli- ja listeriabakteereja. Hankkeellamme oli ratkaiseva rooli siinä, että espanjansiruetanoiden torjunnasta tuli tärkeä puheenaihe Raaseporissa, ja niitä kerättiin omilla pihoidella, yleisillä alueilla ja talkoissa enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Ihmisiä oli helpompi saada mukaan torjumaan etanoita kuin jättipalsamia, sillä espanjansiruetanoiden ilmeinen lisääntyminen ja leviäminen oli hyvin näkyvä ilmiö niiden mönkiessä pihoidella ja kulkuväylillä. Ne myös koetaan yleisesti epämiellyttävänä, ja harva haluaa niitä puutarhaansa. Vaikka syyt etanotalkoisiin osallistumiseen olivatkin ehkä ”itsekkäämmät” kuin jättipalsamitalkoisiin osallistumiseen, espanjansiruetana on joka tapauksessa kansallisessa haitallisten vieraslajien luettelossa oleva vahingollinen laji, jonka kantaa on tärkeää pyrkiä rajoittamaan. Etanotalkoot loivat yhteisöllisyyden tunnetta ja antoivat kokemuksen, että huolta herättävään asiaan voi vaikuttaa yhteisellä toiminnalla. Talkoot myös varmasti hillitsivät etanoiden leviämistä ja paikallisesti jopa vähensivät niiden määrää. Esimerkiksi Billnäsissä saimme ulkopuolista palautetta, että etanoita ei enää loppukesällä näkynyt kävelyteiden varsilla niin paljon kuin aiemmin.

Myös jättipalsami on yleistynyt Raaseporissa nopeasti, mutta se ilmaantuu harvemmin ihmisten pihoidella vaan pikemminkin leviää pihoidella pois päin. Kasvi viihtyy kosteissa ympäristöissä, joissa ei

ehkä liikuta kovin paljon. Tällöin kasvin leviämistä ei välttämättä yleisesti edes tiedosteta tai se tapahtuu viipeellä.

Luonnonkukkien Raasepori -hankkeessa järjestettiin jättipalsamitalkoita yhdeksässä eri kohteessa. Joihinkin kohteisiin oli vaikeaa saada talkoolaisia, eikä niitä siksi voitu pitää niin monta kertaa kuin oli suunniteltu. Toisaalta Tammisaarella oli kaksi jättipalsamialuetta, joissa talkootunteja kertyi selvästi enemmän kuin oli ennakoitu. Nämä kohteet olivat Flyetin suojeltu tervaleppäkorpi sekä kostea metsäalue Jägarbackenin venesataman lähellä. Kaunis tervaleppäkorpi herätti kiinnostusta, ja esimerkiksi Västra Nyland -lehti teki laajan jutun vieraslajitorjunnasta tulemalla paikalle talkoisiin (ks. Liite 2). Jägarbackenilla jättipalsamin torjuntatyötä jatkoivat lähistön asukkaista koostuva porukka Luonnonkukkien Raasepori -hankkeen avustuksella. Myös Snappertunassa ja Fiskarsissa jättipalsamitalkoot onnistuivat hyvin ja niiden jatkamista ensi kesänä on jo suunniteltu yhteistyökumppanien kanssa.

Kuva 13. Jägarbackenin jättipalsamitalkooporukka tauolla elokuun alussa 2021. Kuva: Kaisa Kauranen.

Olemme läheltä nähneet, kuinka nopeasti jättipalsami valtaa alaa ja kuinka se tukahduttaa muut kasvilajit. Samalla myös koko ympäristö ja maisemat muuttavat luonnettaan ja menettävät monimuotoisuuttaan. Uskomme, että jättipalsamin torjuntaan tulee jatkossa enemmän osallistujia tiedon jakamisen avulla ja sitä kautta, että ihmiset itse vähitellen havaitsevat nuo kielteiset muutokset ympäristössä. Samalla on tärkeää, että maanomistajat kantavat oman vastuunsa torjunnassa.

Vaikka talkoisiin oli välillä vaikea saada riittävästi osallistujia, kokonaisuutena kauden aikana järjestettiin lukuisat onnistuneet talkoot, ja vieraslajitietous levisi Raaseporissa huomattavasti. Vieraslajitorjunta pienellä 2–4 hengen joukolla koettiin myös mielekkääksi ja mukavaksi. Talkoiden määrään nähden pula tuli talkoiden vetäjistä, koska harjoittelijat eivät kielivaikeuksien vuoksi ja perhesyistä voineet vetää talkoita. Mukana oli muutamia vapaaehtoisia talkoiden vetäjiä, mutta heitä olisi tarvittu enemmän.

Yrkeshögskolan Novialla oli tietenkin hankkeessa keskeinen rooli. Oppilaitos tarjosi hankkeelle ulkoiset puitteet, ja kaksi harjoittelijaa osallistui hankkeeseen muun muassa dokumentoimalla

talkoiden tuloksia ja laatimalla karttoja. Kartoista on paljon hyötyä vieraslajitilanteen näkyväksi tekemisessä ja tulevien toimien suunnittelussa. Vieraslajiaihe on lisätty opetukseen ainakin kahdessa Novian koulutusohjelmassa. Näillä oli yhteensä neljä vieraslajeihin liittyvää teemapäivää, joihin liittyi opetuksen lisäksi retkiä vieraslajikohteisiin ja osallistumista torjuntatyöhön. Opiskelijat voivat hyödyntää vieraslajitietouttaan myöhemmin työelämässä.

Yksi hienoista asioista, joka hankkeessa toteutui, oli yhteistyö Raaseporin kaupungin kanssa. Vaikka kaupungin resurssit vieraslajien torjuntaan ovat valitettavan vähäiset, hanke oli monissa yhteyksissä tekemisissä kaupungin henkilöstön kanssa sen eri osastoilta. Suhtautuminen oli aina myönteistä, ja erilaisia yhteistyön muotoja löydettiin. Uskomme, että onnistuimme lisäämään kaupungin tietoisuutta vieraslajiongelmista. Samoin hankkeemme hyötyi kaupungin piirissä olevasta asiantuntemuksesta.

Ensi vuonna vieraslajitorjuntaa jatketaan Raaseporissa osaltaan Luonnokukkien Raasepori -hankkeen ja paikallisten yhdistysten vapaaehtoistyön luomalta pohjalta. Kantava voima vapaaehtoistyössä on aktiivisten ihmisten innostus ja henkilökohtainen motivaatio. Etana- ja vieraskasvi-verkostossa halutaan tukea näitä asioita. Samoin vieraslajiverkosto pyrkii verkostoitumaan maanomistajien kuten kaupungin, Fiskars Oy:n ja Ruukkiasuntojen kanssa. Vaikka vieraslajien torjunta ei ole yksinkertaista, niiden vähentäminen on kaikkien yhteinen tavoite.

Kuva 14. Työtä riittää vielä. Jättipalsameja Tammisaarella 2.8.2021.

TAULUKOT

Taulukko 1. Yleisötapahtumat, joihin Luonnonkukkien Raasepori -hanke osallistui

Tapahtuma	Sisältö	Ajankohta	Paikka	Osallistujamäärä
Karjaan seudun puutarhaseuran kokous	Esitys vieraslajeista	15.6.2021	Puutarha Ruusupapu, Fiskars	noin 12
Fiskarsin kyläseuran infotilaisuus	Esitys vieraslajeista	21.6.2021	Kokoustila Lukaali, Fiskars	noin 12
Antskogin kyläseuran kesäjuhla	Tervehdyssanat vieraslajihankkeesta kesäjuhla- laväelle	31.7.2021	Antskogin työväentalon piha	noin 50
Monia muotoja taidefestivaali	Vieraslajihankkeella telttaa festivaalialueella	8.8.2021	Billnäsin vanha puutarhakoulu ja sen piha	noin 40
Institutionsträff Noviassa	Esitys vieraslajeista	22.9.2021	Yrkeshögskolan Novia	noin 20
Karjaan-Pohjan eläkkeensaajien kokous	Esitys vieraslajeista	5.10.2021	Pohjan kirjaston sali	noin 35

Taulukko 2. Suunnitellut ja toteutuneet talkoot

Talkoopaikka	Torjuttava laji	Suunniteltu talkoiden määrä 2020 (lkm ja talkootyötuntia)	Toteutunut talkoiden määrä 2021 (lkm ja talkootyötuntia)	Yhteistyötaho	Lisätietoa
1.Skogby	jättipalsami	4 talkoot, yht. 56 tuntia	3 talkoot; raportoitu 1 talkoot, joissa yht. 12 tuntia	Skogbyn kyläyhdistys – Skogby byaråd	Kaksista talkoista kaavake jäi palautumatta
2.Tammisaari–Hanko-tien pientareet	lupiini	kartoitustalkoot, 40 tuntia	21 tuntia	YH Novia	
3.Flyetin suojeltu-tervaleppäkorpi	jättipalsami	4 talkoot, yht. 56 tuntia	10 talkoot, yht. 126 tuntia	YH Novia, Raaseporin kaupunki	Talkoot viereisellä Dragsvikin varuskunta-alueella eivät toteutuneet yhteyshenkilön poismuuton vuoksi
4.Jägarbacken (Ormnäsin ja Knipnäsän välinen metsä-alue)	jättipalsami	3 talkoot, yht. 42 tuntia	9 talkoot, yht. 87 tuntia	Paikallinen talkooryhmä	
5.Tammisaari, Österby	espanjansiruetana	-	1 talkoot, yht. 8 tuntia	-	
6.Snappertuna, Forngårdenin talo-museon seutu	jättipalsami	2 talkoot, yht. 28 tuntia	4 talkoot, yht. 22 tuntia	Hembygdens vänner i Snappertuna	
7.Karjaa, Kroggård	Jättipalsami	3 talkoot, yht. 42 tuntia	3 talkoot, yht. 11 tuntia	Karjaan seudun puutarhaseura	
8. Karjaa, Pumppulahti	espanjansiruetana	-	2 talkoot, yht. 24 tuntia	Pumppulahden asukkaat	
9 a ja b. Pohja, kaksi kohdetta: Maaria-kodin ympäristö ja Rataavalli	jättipalsami	2 talkoot, yht. 28 tuntia	3 talkoot, raportoitu 2 talkoot, joissa yht. 8 tuntia	Pohjan kirkonkylän kyläyhdistys – Pojo kyrkobysförning	

9 c. Pohja, Tallbacka (purokohde)	jättipalsami	2 talkoot, yht. 28 tuntia	1 talkoot, yht. 2 tuntia	Pohjan luonnonsuojeluyhdistys	Joku taho oli jo kitkenyt kohteen; kitkettiin viimeiset jättipalsamit
10. Pohja, Billnäs	espanjansiruetana	-	13 talkoot, yht. 110 tuntia	Paikalliset asukkaat	
11. Fiskars	espanjansiruetana	10 talkoot, yht. 70 tuntia	9 talkoot, yht. 54 tuntia	Fiskars kyläseura – Fiskars byförening	
12. Fiskars a. Isokiskontie b. von Julinin tie c. Järnvikintie	jättipalsami	3 talkoot, yht. 42 tuntia	3 talkoot, yht. 37 tuntia	Fiskars kyläseura – Fiskars byförening	
13 a. Antskog	jättipalsami	1 talkoot, yht. 14 tuntia	yht. 3 tuntia	Antskogin kyläseura	
13 b. Antskog	lupiini	3 talkoot, yht. 42 tuntia	yht. 46 tuntia	Antskogin kyläseura	Monet pienet talkoot
14 a. Mustio	espanjansiruetana	6 talkoot, yht. 42 tuntia	16 talkoot, yht. 119 tuntia	Mustion kyläyhdistys – Svartå byråd	
14 b. Mustio	jättipalsami	2 talkoot, yht. 28 tuntia	2 talkoot, raportoitu 1 talkoot yht. 3 tuntia	Paikallinen asukas	
15 a. Hanko (opiskelijoiden talkoopäivä I)	kurturuusu	84 tuntia (6 tuntia x 14 henkilöä)	84 tuntia (6 tuntia x 14 henkilöä)	YH Novia	
15 b. Tvärminne ja Tammisaari (opiskelijoiden talkoopäivä II)	kurturuusu	84 tuntia (6 tuntia x 14 henkilöä)	90 tuntia (6 tuntia x 15 henkilöä)	YH Novia	
Yhteensä tunteja		726	867		

LINKIT KARTTOIHIN, TIEDOT TALKOOPAikkojen MAANOMISTAJISTA JA TORJUNTATILANTEESTA

1. Skogbyn kylä, jättipalsami <https://arcg.is/X14KL>

Jättipalsameja kasvava alue on Fiskars Oy:n omistuksessa. Kitkentätyö on jo edennyt pitkälle, mutta kestävien tulosten saavuttamiseksi sitä jatketaan lähivuosina.

2. Tammisaari - Hanko-valtatie 25 pientareet, lupiini <https://arcg.is/OLG8Oi>

Maanomistaja: Väylävirasto. Tänä vuonna lupiinikasvustot kartoitettiin, ja ensi vuonna lupiinien poistosta neuvotellaan Väyläviraston kanssa. Tavoite on ryhtyä toimeen pääasiasa vapaaehtoisvoimin ensi kesänä.

3. Flyetin tervaleppäkorpi (luonnonsuojelualue) Tammisaari, jättipalsami <https://arcg.is/1XafKW0>

Maanomistaja: Raaseporin kaupunki. Talkoita järjestettiin lähinnä tervaleppäkorven reunoilla, mistä jättipalsamit ovat levinneet ja leviävät itse luonnonsuojelualueelle. Työssä päästiin hyvään alkuun, mutta kokonaisuudessaan kohde on liian vaativa, että onnistuneeseen tulokseen päästäisiin pelkillä talkoilla. Kaupunki suunnittelee jatkotoimia alueelle. Keskeinen asia on, että alueen hankala vieraslajitilanne on noussut esille.

4. Jägarbacken Tammisaari, jättipalsami <https://arcg.is/XO1vu>

Maanomistaja: Raaseporin kaupunki. Kohteessa on työskennelty jo kolme vuotta. Jättipalsamia on kasvanut koko metsäisellä alueella, ja kitkentätyötä on myös tehty laajalla alueella. Se on nyt osittain vapaa jättipalsamista, mutta torjuntatyö on edelleen kesken ja sitä jatketaan.

5. Snappertuna Forngårdenin talomuseon ympäristö, jättipalsami <https://arcg.is/1Czeiq>

Maanomistajat: Raaseporin kaupunki ja Raaseporin seurakuntayhtymä. Joen molemmilla puolilla päästiin menneellä kaudella hyvään alkuun jättipalsamin torjunnassa. Ensi vuonna työtä olisi tärkeä jatkaa. Asiasta neuvotellaan yhteistyökumppani Snappertuna Fornminnesföreningin kanssa

6. Karjaa Kroggård, jättipalsami <https://arcg.is/L5fCe>

Maanomistaja: Raaseporin kaupunki. Jättipalsamia kasvaa laajalla alueella, eikä sitä ole mahdollista hävittää pelkästään talkoovoimin. Lähistöllä on muitakin jättipalsamialueita, joiden poistosta ja priorisoinneista maanomistajien kannattaisi neuvotella.

7. Pohja Maaria-kodin ympäristö, jättipalsami <https://arcg.is/1aDyua>

Maanomistaja: Raaseporin kaupunki. Vieressä myös yrityksen omistuksessa olevaa maata. Talkootyössä päästiin menneellä kaudella alkuun, mutta sinne tarvittaisiin lisää talkoo-voimia ja/tai apua maanomistajilta.

8. Pohja Billnäs, espanjansiruetana <https://arcg.is/1ay89v>

Espanjansiruetanatalkoita oli useiden maanomistajien alueella. Tärkeimmät olivat Billnäs-ruukki ja Raaseporin kaupunki ja. Etanoita kerättiin 13 talkoissa yhteensä useita tuhansia (arvion mukaan lähes 10 000), ja ensi vuonna on erittäin tärkeää jatkaa, jotta säävytetään kestäviä tuloksia.

9. Fiskars, espanjansiruetana <https://arcg.is/1HuanK>

Maanomistaja: useita maanomistajia, tärkein Fiskars Oy. Espanjansiruetanoita kerättiin talkoilla toista vuotta. Ensi vuodelle suunnitellaan koululaisten, kylätalonmiehen tai vastaavan työllistetyn palkkaamista tekemään muiden töiden ohessa myös etanantorjuntaa. Myös talkoita jatketaan.

10. Fiskars, vieraslajikartta, <https://arcg.is/OLCa8K1>

Kartassa on merkitty vaaleanvihreällä värillä kolme jättipalsamien kitkentäkohdetta. Kahdelta niistä saatiin kaikki jättipalsamit kitkettyä, mutta alueilla täytyy jatkaa torjuntatyötä vähintään vuosi tai pari, että alueet saadaan varmasti puhtaiksi. Kolmannella alueella työssä päästiin hyvään alkuun. Torjuntakohteiden maanomistaja on Fiskars Oy.

11. Antskog, lupiini ja jättipalsami <https://arcg.is/0uDCi0>

Maanomistaja: Mako Oy, Väylävirasto. Kaudella tehtiin työtä erityisesti lupiinin poistamiseksi, eikä lupiineita kasva alueella enää kovin paljon. Jättipalsamialueen vieressä kyseisen kasvin torjuntaa teki lähinnä naapurusto, eikä sitä työtä ole raportoitu.

12. Mustio, jättipalsami <https://arcg.is/0jOnmH>

Maanomistaja: Koskivoima Oy. Mustiolla voimat suuntautuivat espanjansiruetanan torjuntaan, joten jättipalsamialueella käytiin kitkemässä vain kaksi kertaa. Alue on laaja, mutta varsin suurella osalla sitä jättipalsamia kasvaa harvakseltaan. Ensi vuoden osalta maanomistajan, Mustion kyläyhdistyksen ja vieraskasviverkoston kannattaa neuvotella jatkotoimista.

13. Mustio, espanjansiruetana

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6673125.192747605&e=324836.2844400548&title=Mustio,%20espanjansiruetanatalkooalue%202021&desc=Viheralue,%20jossa%20kaikki%20Mustion%20etanatalkoot%20olivat.&zoom=12&layers=%5B%7B%22id%22:2,%22opacity%22:100%7D%5D>

Maanomistaja: Mustion linna. Alueella järjestettiin etanatalkoita toukokuusta syyskuun lopulle. Espanjansiruetanakanta oli erittäin runsas, ja talkoissa kerättiin ainakin 10 000 etanaa. Työtä jatketaan ensi vuonna. Torjunnasta neuvotellaan myös maanomistajan kanssa.

14. Hanko Helon ranta, kurturuusu, kaksi kohdetta (opiskelijatalkoot 27.9.2021)

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6639344.326879916&e=271668.9254522244&title=Opiskelijatalkoot,%20kurturuusu%2027.9.2021&desc=&zoom=10&layers=%5B%7B%22id%22:2,%22opacity%22:100%7D%5D>

Maanomistaja: Hangon kaupunki. Kurturuusuupuskien näkyvät osat poistettiin kokonaan, mutta maahan jäi varmasti juurakkoa, joka tuottaa maanpäällistä kasvustoa tulevina vuosina. Siksi paikkaa pitää seurata ja kitkeä lähivuosina.

15. Hanko Tvärminne, kurturuusu (opiskelijatalkoot 28.9.2021)

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6639598.339509412&e=287472.16560048156&title=Tv%C3%A4rminne,%20opiskelijatalkoot%2028.9.&desc=&zoom=10&layers=%5B%7B%22id%22:2,%22opacity%22:100%7D%5D>

Maanomistaja: Hangon kaupunki. Kookkaan kurturuusuupuskan näkyvät osat poistettiin kokonaan, mutta maahan jäi varmasti juurakkoa, joka tuottaa vielä maanpäällistä kasvustoa. Siksi paikkaa pitää seurata ja kitkeä lähivuosina.

16. Tammisaari, kurturuusu (opiskelijatalkoot 28.9.2021)

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6654506.327131942&e=302402.73601656064&title=Tammisaari%20opiskelijatalkoot%20kurturuusu&desc=&zoom=12&layers=%5B%7B%22id%22:2,%22opacity%22:100%7D%5D>

Maanomistaja: Raaseporin kaupunki. Kurturuusuupuskien näkyvät osat poistettiin kokonaan, mutta maahan jäi varmasti juurakkoa, joka tuottaa maanpäällistä kasvustoa tulevina vuosina. Siksi paikkaa pitää seurata ja kitkeä lähivuosina.

LIITTEET

- LIITE 1. Raaseporissa torjutaan vieraslajeja talkoovoimin. Tähtäimessä neljä ihmisen mukana levinnyttä haitallista lajia. *Etelä-Uusimaa* 24.6.2021.
- LIITE 2. Nu ska de invasiva arterna bort. *Västra Nyland* 6.7.2021.
- LIITE 3. Invasiva arter. Jari Salminen har plockat 10 000 sniglar. *Västra Nyland* 30.7.2021.
- LIITE 4. Esite espanjansiruetanoista. Tekijä Olga Angove.